

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83314,Lunc-Michal.html>
2021-11-28, 10:02

Łunc Michał

ŁUNC Michał (5 IX 1908, Smoleńsk – 25 I 1974, Paryż),
matematyk, inżynier optyk, hydrodynamik i aerodynamik.
Syn Leona, inżyniera, i Anny z domu Zelkin.

Po maturze uzyskanej w 1925 w gimnazjum im. A. Mickiewicza w Wilnie podjął studia fizyczne na Uniw. Stefana Batorego w Wilnie, skąd po dwóch latach przeniósł się najpierw na uniwersytet w Strasburgu, a potem do Paryża, gdzie w latach 1927–29 studiował matematykę i mechanikę. W 1929 na paryskiej Sorbonie uzyskał stopień licencjata i jednocześnie w Instytucie Optyki dyplom inżyniera-optyka, a w 1934 doktorat nauk fizycznych na podstawie rozprawy o ruchu cieczy. Zainteresowania naukowe Ł. obejmowały dynamikę cieczy i gazów, w tym teorię przepływów, magneto hydrodynamikę i aerodynamikę molekularną, a także zagadnienia astronautyczne. Cechowało go nowoczesne, analityczne ujmowanie badanych zjawisk w połączeniu z głębokim wejrzeniem w fizyczną stronę zagadnienia. Cechy te można dostrzec już w jego rozprawie doktorskiej, w której postawił i rozważał zagadnienie dotyczące własności aerodynamicznych opływu cieczy dokoła odkształcającego się profilu.

Był nie tylko teoretykiem, ale także eksperymentatorem. Prowadząc badania laboratoryjne odkrył nowy typ krążenia cieczy oraz wykazał możliwość formowania się i wędrówki wirów typu Bérnarda i Kármána o liniach zamkniętych, otaczających obracający się walec. Opisał ten typ w monografii *L'Hydrodynamique du Cylindre Tournant* (Paris 1935). W dalszych pracach doświadczalnych nad przyczynami tworzenia się wirów typu Bérnarda, Ł. wykrył ruch konwekcyjny, przy którym muszą się pojawić przeciwnie skierowane prądy ciepłej i zimnej cieczy. Odkrycie to wyjaśniało szereg zjawisk dotychczas nie wytłumaczonych, m.in. w meteorologii, na powierzchni Słońca i w niektórych

procesach technologicznych.

W Paryżu Ł. pracował w Instytucie Mechaniki Cieczy (1934–39), ale wziął także udział w wojnie domowej w Hiszpanii po stronie Republiki (1937–39). Okres II wojny światowej spędził we Francji. Znalazł się w obozie koncentracyjnym w Le Vernet, gdzie usiłował pracować naukowo. Uzyskiwane wyniki przemycał na drugą stronę drutów, a były tak wartościowe, że niektóre z nich omawiał Jacques Hadamard na łamach "Bull. Amer. Math. Soc." (1944). Był także uczestnikiem francuskiego ruchu oporu. Po wojnie pracował w Instytucie Badań Astronautycznych w Paryżu (1946–49), ale w 1949 wrócił do Polski, najpierw na Politechnikę Gdańską jako profesor nadzwyczajny i kierownik Katedry Mechaniki (1950–53), a następnie na PW jako kierownik Katedry Fizyki wydz. elektrycznego (1953–54). Uzyskawszy w 1954 tytuł naukowy profesora zwyczajnego, przeniósł się na Katedrę Hydro- i Aerodynamiki UW (1954–68), w ostatnim roku jako jej kierownik. Pracował także w Instytucie Podstawowych Problemów Techniki PAN (1959–61) oraz w Instytucie Badań Jądrowych w Warszawie (1961–68).

Wielkie uznanie przyniosła Ł. monografia *Aerodynamique moléculaire* (1949), w której otrzymał ogólne równanie ruchu i z jego pomocą rozwiązał wiele zagadnień dotyczących przepływu gazów umiarkowanie rozrzedzonych. Jako pierwszy na świecie zaprojektował tunel aerodynamiczny o napędzie jonowym, w którym zjonizowane cząsteczki powietrza są poruszane siłami wytworzonymi przez specjalne pole elektryczne. Razem ze współpracownikami wykonywał też inne prace eksperymentalne, w tym urządzenie do przyspieszania strumieni kumulacyjnych wielokrotnymi detonacjami, w którym uzyskano bardzo wysokie parametry ciśnienia, prędkości, temperatury itp. Z innych badań Ł. warto jeszcze wymienić jego prace nad sterowaniem satelitami, w tym nad utrzymywaniem ruchu obrotowego satelity za pomocą mas wysuwalnych.

W VII 1968, w okresie antysemickiej nagonki, opuścił Polskę, udając się do Francji.

Otrzymał wiele wyróżnień i odznaczeń. Miał francuski Medal Wojenny, a w Polsce otrzymał Krzyż Kawalerski (1954) i Krzyż Komandorski (1956) Orderu Odrodzenia Polski. Otrzymał także nagrodę państwową III stopnia za osiągnięcia w zakresie aerodynamiki molekularnej (1953). Członek PAN (korespondent 1958, rzeczywisty 1966). Członek Międzynarodowej Akademii Astronautycznej w Paryżu (korespondent 1964, rzeczywisty 1966). Członek Międzynarodowej Unii Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej. Był też prezesem Polskiego Tow. Astronautycznego (1960–67) i wiceprezesem Biura Międzynarodowej Federacji Astronautyki. Interesował się literaturą fantastyczno-naukową i fotografią barwną.

Śródka; BUP cz. 3; Duda.

W. Fiszdon: *Michał Łunc*, „Nauka Polska” t. 15 nr 5 (1967), s. 57–60; *Wielka encyklopedia PWN*, t. VI.

Roman Duda

[Poprzedni](#)
[Następny](#)